

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:30 uur d.d. 30 mei – 12:30 uur d.d. 31 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Ex-covid-patiënten die klachten houden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Horecasector 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Burgemeesters en Veiligheidsregio's

Samenvatting

- In de afgelopen 24 uur is het relatief rustig in de media rondom VWS gerelateerd coronanieuws.
- Media blikken vooruit op de situatie na 1 juni. Zo worden voorbeelden gedeeld van hoe de horeca en middelbare scholen 'coronaproof' worden gemaakt. Burgemeesters van de vier grote steden geven aan niet extra te handhaven en alleen op te treden wanneer dit echt nodig is. In de berichten komt het beroep dat wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van horecaondernemers en haar gasten veelvuldig terug.
- Uit een enquête van RTL Nieuws blijkt dat Nederlanders na 1 juni vaker gaan afspreken met vrienden of op bezoek gaan bij familie. Maar van de andere versoepelingen, die per 1 juni ingaan, maken Nederlanders veel minder gebruik.
- Veiligheidsregio Zeeland is boos en gefrustreerd dat België de grens onverwachts weer openstelt voor familiebezoek en om te winkelen in Nederland. "Schandalig van de Belgische bestuurders. We hadden ons graag voor willen bereiden op de opening [...]", zegt burgemeester van Terneuzen Jan Lonink. De Zeeuwse gemeenten zijn bang voor extra drukte in het Pinksterweekend. Volgens de Veiligheidsregio is het een pijnlijke timing, vooral omdat in Nederland de horeca na 1 juni heropend en deze in België nog gesloten is.
- De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost besluit waarschijnlijk dinsdag of het slachthuis Van Rooi Meat in Helmond weer open mag. Zondag en maandag worden als steekproef ruim 200 medewerkers getest.
- Volgens Herman Tjeenk Willink (minister van Staat) is de cruciale vraag 'wat is de oorzaak van de coronacrisis' nog niet gesteld. Is de oorzaak: 'de uitbraak van een virus dat eigenlijk voorkomen had kunnen worden, of komt de crisis door een plotseling virus dat binnen 2 maanden de wereld platlegt, of is de oorzaak helemaal niet corona maar komt het doordat de balans is verstoord mens en natuur, tussen ecologie en economie, tussen rijk en arm?' Volgens hem moeten we niet blijven hangen in de opvattingen dat de economische groei in de private sector het ijkpunt is voor succesvol beleid. Tevens is het volgens Tjeenk Willink niet verstandig dat de zorgsector teruggaat naar het systeem van voor de crisis.

Karakterisering berichtgeving

- Media delen foto's van o.a. hoe bioscopen en terrassen 'coronaproof' zijn gemaakt.
- WNL op zondag: 'Nederland gaat weer open, we gaan van het slot. Maar er zijn nog genoeg vragen. Kunnen we nog op vakantie hoe gaat de handhaving en redden onze ondernemers het wel?'
- Blijvende aandacht is er voor de vraag; 'waar mogen we naar toe deze zomer?' Diverse media bieden overzichten van de geldende regels in het buitenland.
- In de Amsterdamse Westerkerk wordt zondag een online herdenking voor coronaslachtoffers georganiseerd. In Op1 benadrukt Anita Witzier het belang van afscheid nemen en verwijst naar een eerdere uitspraak van een rouwpsycholoog om een Nationale rouwdag in het leven te roepen.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)**Slachtofferaantallen**

- De Amerikaanse John Hopkins-universiteit meldt dat het aantal besmettingen wereldwijd de 6 miljoen voorbij is. Het dodental staan op ruim 367.000 mensen.
- Het aantal covid-patiënten op de ic's is met 10 gedaald naar 170, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS). Er ligt nog altijd één patiënt in Duitsland. In totaal liggen 589 mensen met coronaklachten in het ziekenhuis, 29 minder dan gisteren. Daarnaast liggen 531 reguliere patiënten op de ic, 18 minder dan gisteren.
- Bij de Faizul-moskee in Den Haag zijn volgens ingewijden minstens 21 leden van de geloofsgemeenschap besmet geraakt met het coronavirus. Een vooraanstaand lid van 77 jaar is eerder deze week overleden.

Enkele leden maken zich zorgen en geven aan dat er diensten in de moksee werden georganiseerd waar meer dan dertig mensen aanwezig waren die zich niet aan de 1,5 meter afstand regel hielden.

- Meerdere personeelsleden van supermarkt Jumbo in Elburg zijn besmet. Volgens de eigenaar is er geen paniek, zijn de medewerker niet doodziek en zitten zij momenteel thuis in quarantaine.

Identiteiten

- De Belgische prins Joachim is tijdens een lockdownfeest besmet geraakt met het coronavirus.
- De succesvolle trainer Gian Piero Gasperini van Atalanta Bergamo was besmet met het coronavirus toen zijn ploeg in de Champions League tegen Valencia speelde.

Scenario's

- Uit Chinees onderzoek, dat recent is gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift Nature, zou blijken dat het virus zeer waarschijnlijk niet is ontstaan op de beruchte vismarkt in Wuhan. Uit het onderzoek blijkt dat deze markt 'slechts' als 'een superverspreider' fungeerde, waarbij een bezoeker het virus waarschijnlijk heeft overgebracht op andere bezoekers. Monsters van dieren die op de markt te koop werden aangeboden, testten negatief op het coronavirus, zo blijkt uit de recente studie. Door het onderzoek komt het Wuhan Instituut voor Virologie mogelijk nog meer onder een vergrootglas te liggen, volgens het AD. Volgens de WHO duiden alle beschikbare bewijzen over het coronavirus in elk geval op een dierlijke herkomst. Wel blijft het volgens WHO onmogelijk om de precieze bron van het virus te achterhalen.
- Rusland hoopt over twee weken een mogelijk vaccin op mensen te kunnen testen. Er zijn al vrijwilligers geselecteerd, meldt de Russische minister van Volksgezondheid. Het is niet bekend om welk middel het gaat. In Rusland wordt aan vijftig verschillende vaccins gewerkt, zo schrijft NU.nl.

Informatiebehoefte

Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Op de social media kanalen van minister De Jonge vragen mensen zich af waarom de maatregelen voor de horeca pas maandag worden versoepeld en niet al zaterdag; 'wat is nou echt het verschil'. Nog altijd komen er berichten binnen over de bezoekregeling. Mensen vinden nu de verschillen per instellingen te groot en willen graag een landelijk beleid over de regeling.
- Op de sociale media kanalen van minister Van Rijn kom de vraag binnen: 'In België kun je je binnenkort bij de huisarts op Corona antistoffen laten testen. Wanneer in Nederland?'
- Op de corporate kanalen van VWS zijn veel onderlinge discussies gaande over de maatregelen met uitspraken als; 'de 1,5 meter afstandsregel is onzin' en 'onze vrijheid wordt afgenomen'. Andere zorgen die terugkomen in de berichten gaan over mondkapjes. Deze zouden juist zorgen voor benauwdheid en hoe moeten mensen met astma of andere ademhalingsproblemen hiermee om gaan. Een andere terugkerende zorg ging over nepnieuws. Daarnaast blijkt er nog veel onduidelijkheid te zijn rondom dansscholen; behoren deze tot culture instellingen of wordt het gezien als binnensport?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Ernst Kuipers (voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg): "Drie weken na de eerste versoepeling van maatregelen; het heropenen van de basisscholen en het hervatten van de werkzaamheden in de contactberoepen, daalt het aantal COVID-ic-patiënten gestaag verder. Dat is een gunstig teken."
- Een derde van de Nederlanders wil ondanks het coronavirus wel eerste hulp bij ongelukken (EHBO) verlenen aan een vreemde, ook als de 1,5 meterregel niet kan worden gevolgd. Dat heeft het Rode Kruis vastgesteld. Ook een derde wil alleen met voldoende afstand hulp geven.
- De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost besluit waarschijnlijk dinsdag of het slachthuis Van Rooi Meat in Helmond weer open mag. Zondag en maandag worden als steekproef ruim 200 medewerkers getest. De testresultaten worden dinsdag bekend. Uit eerdere steekproef bleken 21 van 130 medewerkers besmet.
- Zondagavond wordt de laatste aflevering van Frontberichten uitgezonden. Documentairemaker Geertjan Lassche: "De crisis is weliswaar nog niet voorbij, maar we zijn wel in een andere fase beland. We kunnen er nu in waardigheid een punt achter zetten."
- In Trouw vertelt Sjaak de Gouw (directeur GGD) hoe de 'reuze-operatie' er bij de GGD uitziet nadat vanaf 1 juni iedereen met klachten zich kan laten testen.
- Vanuit de Westerkerk in Amsterdam is zondag om 12.00 uur een onlineherdenking van de slachtoffers van het coronavirus.

Buitenland

- Vanaf zaterdag mogen Belgen op bezoek bij familie in Nederland en mag er over de grens gewinkeld worden.
- Volgens de Arubaanse regering is het eiland 'coronavrij' nu de laatste covid-patiënt uit het ziekenhuis is ontslagen. Het eiland wil zo snel mogelijk weer toeristen ontvangen.
- Griekenland gaat reizigers bij aankomst testen op het coronavirus als zij zijn vertrokken vanuit een risicogebied. Ook Nederlandse reizigers zouden bij aankomst worden getest.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Nieuwsuur volgt de komende weken twee covid-patiënten tijdens hun revalidatieperiode nadat zij zijn opgenomen op de ic. De eerste reportage laat zien hoe erg de patiënten zijn verzwakt en hoe veel moeite het hun kost om weer op kracht te komen en slechts een stuk buiten te kunnen lopen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

- Tijdens de anti-lockdown demonstraties op meerdere locaties in Den Haag zijn in totaal 37 mensen aangehouden. 35 van hen werden aangehouden vanwege overtreding van de wet openbare manifestaties. Zo weigerden betogers uit elkaar te gaan en bleven ze in groepen hangen bij het centraal station van Den Haag. Twee anderen werden aangehouden vanwege 'andere feiten', aldus de politie.

Volgen zij gedragsadviezen op?

- De politie heeft de afgelopen avond het Vroesenspark in Rotterdam-Blijdorp ontruimd. Het was er te druk en omwonenden hadden geklaagd over overlast.
- Zondag waarschuwt de NS voor grote drukte tussen Amsterdam en Zaandam. Door de drukte is het houden van 1,5 meter afstand in de trein niet mogelijk.
- Wanneer vanaf maandag de horeca weer open mag wordt er in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag niet extra gehandhaafd. Boa's grijpen alleen in bij 'excessen' en veel wordt overgelaten aan de verantwoordelijkheid van ondernemers en horecagasten. Volgens burgemeesters kan die eigen verantwoordelijkheid ook prima gevraagd worden.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- De EU heeft de VS opgeroepen het besluit te herzien om te breken met de Wereldgezondheidsorganisatie van de VN (WHO). Volgens Ursula von der Leyen (president Europese Commissie) en Josep Borrell (EU-buitenlandchef) stellen dat het juist nu tijd is voor samenwerking, doelend op de coronapandemie.
- Paus Franciscus roept politici over de hele wereld op

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- In het radioprogramma *Dr. Kelder en Co* op NPO radio 1 wordt Maurice de Hond de 'grootste viroloog onder de niet-virologen' genoemd. Op de vraag hoe lang het heeft geduurd voordat erkende wetenschappen de aerosol-hypothese van De Hond zijn gaan valideren, zegt De Hond: "Ongeveer zeven weken. Het AD heeft nu tien adviezen tegen Corona. Nou, dat waren ongeveer mijn adviezen op 10 april". De Hond vervolgt; "het gaat niet om mijn ego, het gaat erom dat als we toen, net als ik, wetenschappelijke onderzoeken hadden gecombineerd, en het beste onderzoek wereldwijd kwam nota bene uit Duitsland, slachtoffers voorkomen hadden kunnen worden. Onderzoeken die hier de pers niet eens hebben gehaald".
- Veiligheidsregio Zeeland is boos en gefrustreerd dat België de grens onverwachts weer openstelt voor familiebezoek en te winkelen in Nederland. "Schandalig van de Belgische bestuurders", zegt burgemeester van Terneuzen Jan Lonink. "We hadden ons graag voor willen bereiden op de opening. Dat de Belgen dit nu opeens dit Pinksterweekend doen, is heel onhandig gekozen". De Zeeuwse gemeenten zijn bang voor extra drukte in het Pinksterweekend. Volgens de Veiligheidsregio is het een pijnlijke timing, vooral omdat in Nederland de horeca na 1 juni heropend en deze in België nog gesloten is. Veiligheidsregio's in Brabant en Limburg zijn ook verbaasd maar reageren 'milder'. Zij denken de drukte te kunnen handhaven zolang iedereen zich aan de coronamaatregelen houdt.
- Documentairemaker Geertjan Lassche (Frontberichten) vond de ingezonden vlogs vanuit het verpleeghuis in Nunspeet het meest indrukwekkende. De verpleegkundige neemt het publiek mee in het verpleeghuis waar veel mensen overleden. "Dat brachten we al toen het land nog volop bezig was met de ic's. Wij zagen toen al, volgens mij is er een stille ramp aan de gang in verpleeghuizen. Het is zo onmenselijk dat we ouderen alleen hebben laten overlijden."

- Anita Witzier komt op 1 juni met het programma 'Voor wie steek jij een kaarsje op', een editie voor de slachtoffers van corona en hun nabestaanden. Witzier vertelt in Op1 dat zij op zoek gaat naar de verhalen achter de cijfers. "Hoe groot het verdriet is, het trauma is en hoe ingrijpend het kan zijn voor de mensen die achterblijven. Heel veel mensen hebben geen afscheid kunnen nemen. Onvoorstelbaar dat je afscheid moet nemen van je man via een videoverbinding. Mensen voelen zich een nummer en willen graag hun verhaal doen". Ook benoemt Witzier naar het belang van afscheid nemen en verwijst naar een eerdere uitspraak van een rouwpsycholoog om een Nationale rouwdag in het leven te roepen.

Reportage AD in Heerde (Gelderland)

- AD maakt, in navolging van de Volkskrant, een reportage in de Gelderse dorp Heerde: 'De dood kwam als een sluipmoordenaar'. Heerde staat op nummer 1 in de 'top 10' van gemeenten met de meeste officiële coronabesmettingen (1.022 besmettingen per 100.000 inwoners). In de reconstructie klinken verwijten naar de overheid over het tekort aan PBM in de verpleeghuizen en het advies van begin maart dat zorgpersoneel met klachten wel kunnen werken.
- Epidemioloog Hans Heesterbeek (Universiteit Utrecht) over de vele besmettingen in Heerde: "Corona is als een sluipmoordenaar binnengedrongen. Een koorrepetitie, een inspraakavond, een kerkdienst: dat zijn ideale gebeurtenissen voor superverspreiding. Er waren begin maart al inwoners met milde symptomen. Die zijn dan onbewust besmettelijk, en blijven niet thuis. Zo kon het virus zich als een lopend vuurtje verspreiden."
- Burgemeester van Heerde, Jacqueline Koops: "Als de crisis achter de rug is, wil ik kijken hoe we deze ramp een plek kunnen geven. Met een monument in het dorp, en een herdenking. Daar moeten we het met elkaar over hebben. Want ook over honderd jaar zal deze crisis worden herinnerd."

Context

- Bont voor Dieren is in samenwerking met Animal Right Nederland een protestmail gestart voor het vervoegd sluiten van de laatste 128 nertsenfokkerijen in Nederland. Het bericht wordt via Twitter enkele tientallen keren gedeeld.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Vertrouwen in de maatregelen

- Rick van Baaren (hoogleraar gedragswetenschappen) denkt dat de Nederlanders gewoon wat tijd nodig hebben om van alle versoepelingen, die na 1 juni gelden, gebruik te maken. "We komen allemaal uit een periode van angst. En als je nu mag versoepelen dan vinden we dat allemaal toch een beetje spannend".
- Burgemeester Sybrand Buma van Leeuwarden geeft aan dat de versoepelende maatregelen amper te handhaven zijn. "De kern is; we zitten in een situatie die we niet kennen, we kunnen dit met regels helemaal niet oplossen. We moeten dit met 17 miljoen mensen doen". Buma geeft aan dat horeca helemaal dicht of helemaal open geen optie is. Volgens hem is deze tussenoplossing zo gek nog niet, als iedereen zich maar houdt aan de 1,5 meter en zijn verantwoordelijkheid neemt.

Vertrouwen in de overheid

- Herman Tjeenk Willink (minister van Staat) is te gast in Buitenhof. Volgens hem is de cruciale vraag 'wat is de oorzaak van het virus' nog niet gesteld. Is de oorzaak: 'de uitbraak van een virus dat eigenlijk voorkomen had kunnen worden, of komt de crisis door een plotseling virus dat binnen 2 maanden de wereld platlegt, of is de oorzaak helemaal niet corona maar komt het doordat de balans is verstoord mens en natuur, tussen ecologie en economie, tussen rijk en arm?' Volgens Tjeenk Willink zie je als puntje bij paaltje dat de private sector afhankelijk is van een goed functionerende publieke sector. Volgens hem moeten we niet blijven hangen in de opvattingen dat de economische groei in de private sector het ijkpunt is voor succesvol beleid. Volgens Tjeenk Willink is het niet verstandig dat de zorgsector teruggaat naar het systeem van voor de crisis. Afsluitend refereert hij naar de uitspraak van Ramsey Nasr: "Gezondheid, onderwijs en cultuur zijn de fundamenten van onze samenleving en niet de ornamenten".

Opiniepeilingen

- Uit een enquête van RTL Nieuws blijkt dat Nederlanders vaker gaan afspreken met vrienden of op bezoek gaan bij familie. Maar van alle andere versoepelingen die per 1 juni in gaan maken Nederlanders veel minder gebruik. Zo zou 55% van de respondenten wel een bbq bezoeken met ongeveer tien gasten, maar een tuinfeest met twintig gasten of meer ziet maar 33% zitten. Slechts 44% durft weer naar het theater. Naar een terras binnen 1,5 meter wil slechts 46%.